

כדלים וכרשים דפקנו דלתיך - אלול תשע"ח

1. תלמוד בבלי מסכת בבא בתרא דף עג עמוד ב

ואמר רבה בר בר חנה: זימנא חדא הוה קא אזלינן בספינתא, וחזינן ההוא כוורא דיתבא ליה חלתא אגביה וקדח אגמא עילוייה, סברינן יבשתא היא, וסלקינן ואפינן ובשלינן אגביה, וכד חם גביה אתהפיק, ואי לא דהוה מקרבא ספינתא הוה טבעינן.

2. תלמוד בבלי מסכת יומא דף סב עמוד א

משנה. שני שעירי יום הכפורים מצותן שיהיו שניהן שוין במראה ובקומה ובדמים ובלקחתן כאחד. ואף על פי שאין שוין - כשרין.

3. מסורת הרב כי תצא

you shall make a guard rail for your roof, so that you shall not cause blood [to be spilled] in your house, that the one who falls should fall from it: In the halachah, the principle of the vulnerability of man plays an important role. We have many laws pertaining to safety; our code is replete with them. These laws are rooted in the notion of human exposure to the so-called accident.

Not only the body is vulnerable, but the human spirit, too, is vulnerably exposed. The whole concept of *Construct a fence around the law* (Avos 1:1) is rooted in the notion of the vulnerability of spiritual man. The spirit, the human intellect, the human fantasy, are exposed to all kinds of pressures and influences. That is why a fence is necessary. Man is vulnerable both as a physical being and as a spiritual personality.

The vulnerability of man is more than just a tragic truth; it is an ethical-halachic postulate. The awareness of vulnerability, of being exposed, engenders many ethical virtues, among which the most important is humility. Man must practice humility; pride and vanity are both degrading and corrupting. Humility is perhaps the highest ethical virtue—Maimonides even suspended the rule of the golden mean vis-à-vis humility, writing that one must be of exceedingly humble and lowly spirit (Hilchos De'os 2:3).

Human pride and arrogance disappear the moment man becomes aware of his vulnerability and of the suddenness with which fortune changes. This awareness is cathartic, cleansing; it is an awareness that ennobles man and has a redemptive impact upon him. Humility is the expression of that awareness. (Days of Deliverance, pp. 8-11)

4. רב הירש במעגלי השנה

רעמד חי' — במלוא רוה-החיים שבו נספר השעיר לידי האיש העתי. חלה מכיאו אל המדבר, עולה עמו אל מרומי הצוק, ורחק מאד מן הסכין בה נשתם חכרו השווה לו. ושם על פיסנת הצוק עומד לו השעיר החי, כביכול בנחורין, ואינו רואה את המורד החלול אשר מאחוריו, כי נבו סופנה אליו. אך הגה הוא נדחף אהורנית והוא מתגלגל ויורד, ולא היה פניע לחצי הדר עד שנעשה אכרים אכרים.

השעיר לה' עולה לקרבן. אחרי שהיטתו משמש דמו לכפרה ולחקדשה. בכלי שרה הוא מוכא אל קודש-הקדשים. להוותו בין הכדים, על הפרוכת ועל מזבח הזהב. ולאחר ששימש לסמורה כה קדושה אלו, שורפים את בשרו במקום מזהר. ואילו השעיר לעזאזל אינו קרבן. הוא רעמד חי' (ויקרא ט—ז). שאין נוגעים בו עד שחכרו השווה לו נשתם ושימש לכפרה ופירה. בינתיים כבר נתמנה איש עתי (שב כא), אשר ישלחהו לעזאזל.

אלה בני בנימין למשפחותם ופקודיהם המשה וארבעים אלף ושש מאות. (כ"ו מא)
אלה בני דן למשפחותם — ארבעה ושישים אלף וארבע מאות. (כ"ו מב)

כאן גלתה לנו התורה, כי אין חכמה ואין עצה לנגד ד'. לבנימין היו עשרה בנים, כבכראשית מ"ו כ"א, ולדן — רק בן אחד, חושים בן דן, והבן-יחיד הזה חי' חרש ג"כ ככגמ' סומה י"ג א' חושים בן דן יקר לי' אודני', ואעפ"כ עלתה לו, שהוא חי' מרובה באוכלוסין יותר מבנימין שהיו לו עשרה בנים.

5. חפץ חיים פינחס

ומכאן יש ללמוד שמי שד' חפץ בו יוכל להצליחו מכן אחד יותר ממי שיש לו עשרה בנים. וכן הדין עם נכסים, יש לך עני מצליח ושמה בחלקו, ולהפך יש עשיר שאינו מצליח כ"כ, ועושה כולם ד'.

1

6. רב פינקס ימים נוראים עמ' קכז

הסיבה לכך שבעבר יהודים היו בוכים הרבה יותר היא, מפני שאז חיו את התחושה שאדם בעוה"ז הוא כמו בספינה מתגודדת. מי ששט פעם בספינה בלב ים, לא יכול היה שלא להרגיש את אפסות האדם. יש מסביבך עולם של מים וגלים סוערים ואתה נקודה קטנטנה בלי שום שליטה על מה שקורה. הגלים נושאים אותך ואתה נסחף אתם לאן שהם מובילים.

כך הוא האדם בתוך העולם. העולם מלא בגלים. איך אדם יכול לעמוד נגד כל הצרות, המחלות, התאונות והבעיות? בדורות קודמים יהודים הרגישו שהם חיים בעוה"ז בלי קרקע מתחת רגליהם. וכדי למצוא לעצמם קרקע מוצקה הם היו חייבים להישען על הרבש"ע, שרק הוא הקרקע המוצקה מתחת רגליהם. פעם אפילו היהודי הפשוט ביותר חש זאת וכך הוא חי. יהודים הרגישו שבכל מהלך החיים הם בעצם סמוכים אך ורק על השי"ת! ממילא, כל החיים היו מלאים פחד. כמו אדם שעולה על סולם, והסולם מתחיל להתנדנד. באותו רגע הוא יודע שאם ה' לא יעזרהו הוא נופל. יהודי היה חש כל חייו כעל סולם מתנדנד, וממילא באופן טבעי הוא היה תמיד עם דמעות ותפילה לקב"ה.

היום הכל קצת אחרת... אנחנו חושבים שיש לנו קרקע מוצקה מתחת לרגליים, כי הרי יש פרנסה ויש בריאות וכו'. איננו מרגישים את התחושה שבעצם אנו נשענים רק על הרבש"ע.

7. תלמוד בבלי מסכת סוטה דף מט עמוד ב

משמת רבי - בטלה ענוה ויראת חטא. אמר ליה רב יוסף לתנא: לא תיתני ענוה, דאיכא אנא

8. תלמוד בבלי מסכת שבת דף ל עמוד ב

ללמדך שאין שכינה שורה לא מתוך עצבות ולא מתוך שחוק ולא מתוך קלות ראש ולא מתוך שיחה ולא מתוך דברים בטלים, אלא מתוך דבר שמחה של מצוה, שנאמר ועתה קחו לי מנגן והיה כנגן המנגן ותהי עליו יד ה'

9. השקפת הרב ח' א

Both regarded prayer as meaningful only if it is derived from a sense of tzarah. They differ in their understanding of the word. Rambam regarded daily life as being existentially in straits, inducing in the sensitive person feelings of despair, a brooding sense of life's meaninglessness, absurdity, lack of fulfillment. It is a persistent tzarah, which exists bekhol yom, daily. The word tzarah connotes more than external trouble; it suggests an emotional and intellectual condition, in which man sees himself as hopelessly trapped in a vast, impersonal universe, desolate, without hope.

10. תלמוד בבלי מסכת ראש השנה דף טז עמוד א

תניא, אמר רבי יהודה משום רבי עקיבא: מפני מה אמרה תורה הביאו עומר בפסח - מפני שהפסח זמן תבואה הוא; אמר הקדוש ברוך הוא: הביאו לפני עומר בפסח, כדי שתתברך לכם תבואה שבשדות. ומפני מה אמרה תורה הביאו שתי הלחם בעצרת - מפני שעצרת זמן פירות האילן הוא; אמר הקדוש ברוך הוא: הביאו לפני שתי הלחם בעצרת, כדי שיתברכו לכם פירות האילן. ומפני מה אמרה תורה נסכו מים בחג - אמר הקדוש ברוך הוא: נסכו לפני מים בחג, כדי שיתברכו לכם גשמי שנה, ואמרו לפני בראש השנה

מלכיות זכרונות ושופרות. מלכיות - כדי שתמליכני עליכם, זכרונות - כדי שיעלה זכרונכם לפני לטובה, ובמה - בשופר. אמר רבי אבהו: למה תוקעין בשופר של איל? - אמר הקדוש ברוך הוא: תקעו לפני בשופר של איל, כדי שאזכור לכם עקידת יצחק בן אברהם, ומעלה אני עליכם כאילו עקדתם עצמכם לפני

Glimpse of Eternity from a Hospital Dungeon R" A Soloveichik ספר 11

1
a) however, according to the view of religious people, the soul is a separate spiritual entity which can exist extraneous to the body and does not expire with the body, hence, the religious concept of immortality of the soul. As I mentioned before, as a religious person I have always believed in the existence of a soul extraneous to the body. Until last Sunday evening, however, my belief in the existence of a soul extraneous to the body had been grounded in emunah (faith). It was not something that I could perceive through the senses. The stroke that afflicted me wrought a spiritual metamorphosis in my whole *weltanschauung*, on my whole outlook on life. As of Sunday evening, my belief in the existence of a soul extraneous to the body is not only based upon a religious orientation but is something that I am perceiving through my physical senses as a biological sensation.

b) The crucial and excruciating question that flashes in my mind now, as I am lying in bed in a chamber in the hospital dungeon, is how it is that prior to the stroke I did not perceive this sensation every time I raised my left arm or my left leg.

b There is a second question that flashes in my mind now which is even more excruciating than the first question, namely, how is it that even now I perceive the biological sensation of being a carrier of an arm or a leg only when I raise my left arm or leg but not when I elevate my right arm or right leg? W'

c) What is the answer to these two excruciating questions? I think that this phenomenon and personal experience of mine constitutes a very significant empirical datum on the extraneity of the human soul. The fact that I am now constantly under the impact of a biological sensation of carrying a foreign, detached object consisting of the left side of my body corroborates the proposition that the human soul is a separate entity having an identity of its own and extraneous to the body.

c) Only the Cosmic Artist has made a harmonious blend and synthesis of the body and the soul in such a well-integrated pattern that empirically the soul appears to be immanent in the body.

Crisis of Human Finitude- Out of the Whirlwind ספר 12

3) In contradistinction to the public experience of a surface crisis, there is the private experience of a depth crisis. This experience deals with unknown, undefined and clandestine distress, a crisis which is not encountered at random and of which man is not at all aware unless he wills to acquaint himself with it. Children do not come across this crisis at all. Only the adult, the mature personality who has outgrown childhood with all its characteristics—substitution of fantasy for reality, cowardice in admitting errors, emotional shallowness, moodiness and whimsicality—may discover this dilemma and problem.

1 The crisis is the result of a great heroic adventure on the part of the man who discovers himself. This experience is not something against which man tries to protect himself, nor is it something into which he is dragged compulsorily because of his stupidity—such as war, illness or famine. (If mankind possessed more knowledge, it would be able to control these destructive forces.) Rather, it is an experience of a man of independent thought and deed, self-reliant and emancipated from the trammels of superstition and self-deceit, who has developed all of the competencies and magnificent abilities which God has bestowed upon him. This experience of the depth crisis stems from the most crucial encounter of man—as a spiritual personality—with his destiny. Man is not cast into the crisis, but rather finds it within himself. It belongs to his very existential experience.

6 Judaism wants man to be fully cognizant of this tragic aspect of his existence, to explicate and spell out the deep-seated crisis in his very existence. On the one hand, Judaism has recommended an activist philosophy with regard to man's environment. Man must try to combat evil and entrenched wrong at all levels—social, political and natural. God, according to our viewpoint, has charged man with the great mission of completing and supplementing the Divine act of creation by improving nature and himself, by organizing a defense system against disease, poverty and other disasters. Our outlook is optimistic, summoning man to resist the onslaught of an inimical environment and to deliver himself from his bondage to mechanical coincidence. However, on the other hand, man was told not to try to disengage himself from his involvement in the depth crisis. To the contrary, he was commanded to deepen his involvement and to confront the crisis courageously and intelligently. Man must know that there is no escape mechanism which may help him rid himself of this inner feeling of distress. He should condone and accept it voluntarily. Any attempt to flee this experience must end in real disaster.

11 I wish to emphasize that when I speak of the depth crisis from which man is unable to disengage himself, a crisis which expresses the very gist of the human existential awareness, I am not referring to a mood of defeat and forlornness, but to an experience in which the affirmation is indissolubly bound up with the negation, the thesis with the antithesis. The difference between a mood and an experience is basic.

16 A mood—in its connotation as a frame or cast of mind, an emotional behavioral pattern, or a specific state of mind—is confined to the surface of the mind, without striking roots in the innermost recesses of the human personality. Usually, a mood is an unreflective and unrestrained emotional reaction to some external factor, a response to environmental events whose significance and meaning the person has not understood or assimilated into his total existential experience. This sort of reaction may give a person unlimited joy or boundless misery. However, it is transient; sometimes it comes like a hurricane, but blows over quickly, not leaving any trail behind. The moody

1 person reacts easily and quickly; yet, in most cases, such an unrestrained emotional response is degrading. It lacks intellectual insight, intuition of higher values and direction of spiritual energy into the right channels.

6 One enters the cemetery and is overcome by a melancholy mood. All the aspirations, hopes and dreams of the living seem to lose their worth and to evaporate into thin air. The next moment, one finds himself back in his office, and all the gloomy thoughts about the nihility of man and the vanity of his undertakings are gone; one is again engaged in the feverish pursuit of his daily routine and is completely unaware of death. The shouts of joy on a hilarious occasion or the tear of a sad eye at the bier of a friend do not necessarily reflect a sincerely joyous or grieving soul. Rather, they express a passing mood, an unworthy, alas degrading, emotion, motivated by selfish fear.

14 Judaism disapproves of all unrestrained affective responses, and instead tries to discipline emotion and convert it into an experience which, in contrast with the mood, is assimilated into one's character and possesses personal value. The very essence of the personality manifests itself in the experience, which is not a detached emotion but an I-feeling, an existence awareness in all its uniqueness and strangeness. When in the sphere of the mood, we are bondsmen, enslaved to our own compulsory responses to a variety of phenomena. When emotion is raised to the level of experience, we gain the upper hand or control over our own emotions. We acquire the freedom to integrate feelings or to disown them, putting them at a distance from us (to use Adler's term). We gather up in our experience those emotions whose worth is meaningful to us, and we reject the feelings which are disjunctive and negating as far as our existential adventure is concerned. We accept or detach ourselves from fleeting moods and over-expanded, void emotions. Freedom of will, according to Judaism, is not limited to external action. Its application extends to the inner life of man. Man freely forms

36 his living experience by selecting ennobling and worthwhile emotions out of a pile of unorganized and amorphous moods, and molds them into a great experience, endowed with constancy and directedness.

13. פירוש המשנה לרמב"ם מסכת ראש השנה פרק ד משנה ז

. ואמרו ובשעת ההלל, לפי שאין קורין הלל לא בראש השנה ולא ביום הכפורים, לפי שהם ימי תפלה והכנעה לפני ה' ויראה ממנו וניסה אליו ותשובה ותחנה ובקשת מחילה, ואין ראוי במצבים כאלה לשמוח ולשיש.